

Štěpán Jurajda: Jak vidí zdejší vysoké školství lidé zvenku?

Ve středu se v Praze uskutečnila konference Světové banky věnovaná mimo jiné financování vysokého školství v nových členských zemích EU. Pro naši domácí debatu je zajímavé, jak se na různé způsoby jeho financování dívají experti, kteří na nich nejsou osobně nebo politicky zainteresovaní.

Co nová Evropa?

Světová banka srovnává situaci v nových členských zemích, tzv. skupině EU-8, a dochází k jednoznačným závěrům: Za prvé není pro tyto země finančně únosné hradit rostoucí objem vysokoškolského vzdělávání jenom z peněz daňových poplatníků. Státní rozpočty jsou už i tak přetížené, a to přitom země EU-8 platí na studium jednoho vysokoškoláka v průměru dvakrát méně než vyspělé země evropské patnáctky, dokonce i po započtení rozdílné úrovně kupních sil. Tak nízké náklady na studium jsou důsledkem velkého nárůstu počtu studentů v 90. letech, kdy ale zároveň nepřišlo adekvátně peněz.

Za druhé je financování vysokého školství pouze z kapes daňových poplatníků sociálně nespravedlivé. Na vysoké školy se dnes totiž dostávají mnohem častěji děti vzdělaných rodičů, přičemž vlastně studují i za peníze méně vzdělaných daňových poplatníků, jejichž děti takové šance nemají. Sami absolventi vysokých škol přitom berou (aspoň u nás) celý život mzdy v průměru téměř dvojnásobně převyšující příjmy středoškoláků.

Zločin proti chudým

Jako jednoznačné řešení a doplněk veřejné podpory vysokoškolského vzdělání pak Světová banka navrhuje systém školného, které absolventi splácejí až po dostudování jako procento ze svých příjmů, pokud jejich příjem přesáhne úroveň průměrných mezd. Školné by mělo být zavedeno na všech školách, veřejných i soukromých. Pokud se platí jen na soukromých univerzitách, pak to opět penalizuje studenty z neprivilegovaných rodin, kteří se na ty veřejné častěji nedostanou.

Česká republika je v této zprávě výjimečnou zemí. Nejen že má nejnižší zastoupení vysokoškoláků v populaci a produkuje i nejméně nových absolventů, ale také nejméně navyšuje veřejnou podporu vysokých škol a má druhou nejnižší úroveň soukromých výdajů ve vysokém školství.

Problém i řešení je jasné. Ministerstvo školství se ale na celou záležitost dívá úplně jinak.

Autor je zástupcem ředitele CERGE-EI